

Dseedataju fwehtki Walkā.

Tas wehl nau ilgi, kamehr dseedataju fwehtki Widsemme teek fwinneti. Taggadejs Ummurgas, toreisejs Diktu mahzitajs Neiken pirmajs Widsemme dseedataju fwehtkus fwehtijis Diklōs.*). Pehz ta schohs fwehtkus fwinneja Mattischōs un Ruhjenē. Tad nu schee Walkas dseedataju fwehtki irr tee zetturtee, kas Widsemme teek fwehtiti.

Walkas dseedataju fwehtkus fwinneja treschā wassaras fwehtku deenā un fwehtki dallijahs diwās schkirkās. Papreelfsch dewa konzertu Walkas basnizā un tad wehl laukā fwehtija tohs ihstohs tautas fwehtkus. Kad Walkā atbrauzu, tad Konzerts jau bija pagallam. Tadeht to ween mahku teikt, ko no zitteem esmu dsirdejis, prohti ka ar scho konzerti lohti labbi isdeweess, bet ka masahk to klauftaju bijuschi, ne kā bijis gaidams.

Pulksten weenōs, kad konzerts bija pagallam, wissi dseedataji un arri kahds weefu pulzinsch, ka starpā tikkabb' pilfehta fungi, kā mahzitaji, kā arri leelfungi atraddahs, kohpā pusdeenu ehda. Dseedataju bija 200, kas jau ohtrā wassaras fwehtku deenas wakkā bija atbraukuschi. Ka pusdeenu turroht wisseem, dseedatajeem kā weesem, bijis labs prahs un preeziga firds, to skaidri warreja manniht. Ka klussums muhsu starpā newaldija, to lattaji drohfschi lai tizz. Kad zilwelam firds preeziga, tad labprahs ar draugeem parunnajahs. Dafch labs tē fatikka wezzu draugu, dafch zits atkal atradda jaunu draugu, ka waigu pirmoreis dabbuja redseht. Un kad us dseedafchanas fwehtkeem pehz taisnibas tai dseedafchanai arween' waijaga buht par waldineesi un lehnineni, tad arri pee galda feh schoht dseedataji jauki us balsihm skandinaja.

Pulksten tschetroš dseedataju gaxxa rinda rihkojahs tahdā wihsē. Papreelfsch gahja spehlmanni, tad bruggu-leelskungs Neatern un Walkas mahzitajs Otto it kā dseedataju fwehtku preekschneeki, tad tee 7 dseedataju pulki:
1) Seminardirektors Zimse ar saweem mahzesteem, kas prohtams par wisseem bija tee labbakee dseedataji.
2) Walkas draudses dseedataji. 3) Lrikates dseedataji.
4) Chrgemes dseedataji. 5) Chweles dseedataji. 6) Wal-

* Zeen. raksttajs tohs Wahzu dseedataju fwehtkus nau peeminnejis, kas Rihgā fwehtiti.

kas pilfehta dseedataji. 7) Smiltenes dseedataji. Katram vulcam bij saws karrohḡs. Karrohḡi preezigi wizzinajahs, spehlmanni jauki spehleja un ta tad ta garra dseedataju rinda no pilfehta dewahs us lauku, netahlu no Luggasch mahzitaja muischas, kur sakk̄a meschā leels plazzis atrohdahs, kas preeksch tautas fwehtkeem no Deewa tihri ta kā raddihs. Leels lauschu pulks no wissadahm dñshwes kahrtahm libds gahja un atkal leels lauschu pulks meschā jaa gaidija us dseedatajeem.

Kad nolikā weetā meschā bijahm atnohkuschi, tad dseedataji fastahjahs pa-augstinatā weetā, kas ihpaschi preeksch dseedatajeem bij fataifita un ar dehleem apista. No weenas pusses atraddahs leela benku rinda, bet us scheem benkeem til wismosakai klanfitaju daskai ween ruhmes bija. Ohtra pusses, kur benku nebijā, mudscheja aii laudihm. Wiss meschinsch arri bij pilns ar landihm.

Un nu skoitsi tikkā dseedahs libds pulksten dewineem. Preeks zaur to wairojabs, ka pa starpam wesselibaas tikkā usdertas til labb' no Walkas mahzitaja, kā no direktora Zimse, kā arri no dascheem skohlmeistereem. Starp teem wihtreem, kam tikkā wehlehts „lai dñshwojoh fweiki!“ ihpaschi peeminaams tas no wissas Widsemmes, no Wahzeescheem til labb' kā no Latweescheem, un no kungeem til labb' kā no semneeleem augsti ne ween zeenijams, bet arri firsnigi mihlojams biskapa tehws Ullmann, kas arri atraddahs starp klanfitajeem. Kad skohlaskungs Ralting Ullmann tehu usrunnoja, tad wissi pazehlahs un kad Ullmann tehws ar mihtleem wahdeem atbildeja, tad winna wahrdi wissiem pee fids gahja.

Tē skaidri warreja redseht, kahds irr tas ihstais preeks. Preezatees warr arri bes wihna un wesselibu arri warr usdert (lai gan tas wahrs „usdert“ schē sinnams nau gluschi riktigs) bes wihna.

Tā tad mums klanfitajeem wissahds gahrs baudijums tikkā preekschā zelts. Kad weens dseedataju pulks bij dseedajis, tad atkal zits pulks eestahjahs winnam weetā. Un pa starpam tahs wesselibaas usdertschanas, kas neretti arri bija johzigas, wisseem bija par preeku. Un teesham! ta dseedaschanā bija arri warren klaista. Tā tad mums klanfitajeem tas waktars pagahja gauschi ahtri. Kad beidsoht pulksten dewindis fwehtki beidsahs ar to dseefmu: „lai Deewu wissi libds“, — tad noscheljajm, ka preeks jau til agri pagallam.

Teesham, jauki fwehtki! Un kahda gohdiga isturreschanahs! No kautkahdas peedurshanahs nebijā ne wehsts! Neeweens pufchplehstis nellahjigs jeb apgrehjigs wahrs netikla dñrdehts!

Kad ihsumā esmu sinnu dewis par Walkas dseedataju fwehtkeem, tad nu wehl beidsoht kahds wahrdus par iskaidroschanu gribbu peelikt, ko ihsti tahdi dseedaschanas fwehtki eesihme un ko winni well un fwer.

1) Kad ar wissi meesu labbi buhs isdohtees, tad wisseem lohzelkleem jaturras kohpā firsnigā draudsibā. Kad azzis rohlas eenihdehs, tad ar meesu labbi ne-ees. Widsemme scho reis irr ta meesa un Widsemmes tautas un

dñshwes kahrtas irr tee lohzelki. Scheem lohzelkleem nu waijaga eepaňtees un fadraudsetees. Zittadi ar tehwussemmi labbi ne-ees. Wahzeescheem un Latweescheem nau jashfikräh, bet jasaweenojahs. Tā pat jadarra kungeem un gahjejem. Bet kur tad labbač' schō mehreki warr panahkt, kā zaur tautas fwehtkeem? Un waj tad dseedataju fwehtki nau tautas fwehtki? Waj tē kohpā ne-atrohdahs Latweeschi un Wahzeeschi, leelkungi un semneeki, mahzitaji un ammatneeki, fainimeeki un kalpi, laudis no pilfehteem un no semmehm? Tadeht dseedaschanas fwehtki laudihm ne ween par preeku, bet par leelu fwehtibu, tadeht kā zaur dseedaschanas fwehtkeem faweenofchanahs faite starp Widsemneelkeem teek stiprinate un kohpta. Un tapehz gohds un pateikschana no wissas Widsemmes peenahkahs mahzitajam Reiken, kas pirmajs schōhs fwehtkus, ko libds tam laikam gan Mihgā ween fwinnejuschi, arri irr eeweddis paschā Widsemme. Un tapehz tas pats gohds un ta patti pateikschana friht direktorim Zimse. Jo ja winsch 25 gaddus no weetas ar waiga fweedreem nebuhtu strahdajis un ja winsch il-treščā gaddā skohlmeisteru pulzian nebuhtu issuhtijis, lai fehjoht un lai arroht — un ja schē jaunekti fawameistera garra nebuhtu strahdajuschi pee fareem mahzitkeem: — kas gan Widsemme dseedataju fwehtkus tad buhtu warrejis fwehtih? Waj dseedaschanas fwehtkus bes dseedatajeem warr fwinneht? Jeb waj dseedataji aug kā pukkes laukā, jeb waj vianni aug no femis if semmes kā fehnes?

2) Ohts labbums, kas atlezz no dseedaschanas fwehtkeem, irr schis, kā tauta zaur winneem teek pee fmalakahs un pilnigakahs un riktigakahs zilwezibas (Humanität). Muzzā audsis, pa ſundi barrohts. Tas zilweks, kas weenumehr fawā kalkā tupp, ar fwecheem zilwekeem gandrihs' nemas nefatidamees, tas pee fmalakahs un pilnigakahs buhchanas gruht' ween warr tilt. Kahds winsch irr, tahds winsch paleek. Winsch nemas neteek norihwehts, kas tak pascham dimantam iri wajadisigs. Ko winsch fawā kalkā redsejis un peedfisjouis, tas ween winnam tas labbajs. Wiss zits winnam nepatikams un reebigs. Winna flattishanas rinkis irr schaurs un masiach. Ta ihsta zilweziba eekch winna pee atselfchanas newarr tilt. Bet lai til ween fateek zittus zilwekus, gan tad winsch norihweees, gan tad paliks par zittu zilweku, gan tad veenemis no zitteem zilwekeem labbas mahzibas un eerajhas, gan tad wiina flattishanas rinkis paliks leelahks un plattahks. Bet zaur ko schis mehreki gan labbač' titku panahkt, ne kā zaur tautas fwehtkeem? Jo waj tad tē kohpā nefanahk wissadi laudis no wissadahm dñshwes kahrtahm?

Kā zaur tautas fwehtkeem laudis fmalakaki paleek, to skaidri Walkā warreja redseht, kā pirmit jau titku peeminenjs. Klaustajju isturreschanahs bija tahda, kā labbaku newarreja wehletees. Un tak lautini pa tuhstoscheem bij fatezejuschi. Gohdiga, fmalaka isturreschanahs! Tadeht gahdosim tautai gohdigus un fmalkus preekus, gan tad laudis fawu paradisi wairs nemellehs frohga twaikds un

frohga bļaušchanas! Tauta, ihsa semju tauta, fmalkafus preckus labbač mahk eezeenih, ne kā dasch lobs gribb tizzeht. Lai tik ween tee fmalkaki preeki tautai teek panahkami.

Lopat kā tee jau par mesleem irr palikkuschi, kas falka, Latweeschi effoht weena nepateiziga tauta, — jo par brihweem grunteekeem palikkuschi, Latweeschi nu tak teescham jau daschā weetā parahdijuschi, ka mahkoh tateikt teem, kas winneem palihdsejuschi us preekschu tikt un us sawahm paschu kahjahn stahweht; — tāpat arri tee paliks par wiltigeem praweescheem, kas leelahs, Latweeschi bes frohgeem newarroht istikt un preezatees. Walkas dseedaschanas svehtki apleezina: „Juhs mellojat!“ —

3) Treschaj's labbums, kas atlezz no dseedaschanas svehtkeem irr šcis, ka patti d se e d a f ch a n a z a u r w i n - n e e m t e e k f o h v t a . Kas to sinn, kahds mahzischanas un fintalkal' darrifchanas spehks musikai, ihpaschi dseedaschanai, peederr, — kas to sinn, ka zilweks zilwezigahls paleek, ne ween zaur laffischanas un geografijs mahzibu, bet ihpaschi arti zaur dseedaschanu, tas par mannu teikumu nebrihnisees. Dseedaschana darra zilwelu labbaku, dseedaschana zilwela firdi pazess us augschu, no vihchleem augstakā, tihrakā, garrigakā gaīšā. —

Lai tadeht! Deewa svehtiba gull us Widsemmes dseedataju svehtkeem! Lai winni teek swinneti gaddu no gadda un lai tautas preeks pee scheem svehtkeem arri wairojahs gaddu no gadda! Lai ihpaschi skohlmeisteri labbi ewehro to labbumu, kas tauta i atlezz no scheem svehtkeem un lai tadeht! sawus tweedrus netaupa pee dseedataju pulku eetaisfchanas un mahzischanas! Kad nu iftatis skohlmeisteris, kam dseedaschanas pulka wehl nau, tas bes laweschanahs rohku lai peeleaf pee arkla. Ko Smiltenes, Trīkates, Ģrgemes, Ģhweles, Walkas draudses skohlmeisteri paspehja, to arri laikam zittu draudschu skohlmeisteri spehs. —

steru. Wifch leiseram Napoleonam usradboht, la tas Ronher par dauds jauzabs ar naubu dñsimigem andelmanneem um ar fido baggatu wibru draudbiu dohma walidbas spehulu wairoht. Tadbu buhschanu wifsi laudis leisera familijai tulkojtoh par negohdu. Bes tam tas Persigny leels Wahzemmes cenaidnets. Ja wifch palits par ministeru, tad safka, la kafch ar Wahzemmi dibris bubs gattaws.

Rohma.

Pahwets ar bahrgem wahrdeem kawa konfistorijuma fa-eschand jaunus bañizu liltumus, to Chystreiku leifers kawai walstei un briñmai fids tizibai par labbu ir apstiprinajis, norahju un nolahdeja. Tadhi liltumu eshoj, jo Pahwets, recbigi, jo inni pohstoht kattoku bañizas mahzibiu, bañizas gohdajamus retkus, bañizas spehlu un deewitshikui erixti, tillab la pahwesta un apustuliu krechla spehlu, pohstohto arri to abbejas puñes norumatu kunktatu, to kaw konfordat, pohstohto wehl patchu cedhintudabas retku. Tadehi Pahwets jaunus Chystreiku liltumus norahdams un nolahdedams draude wiñcem, tas tohs liltumus stiprinahs jeb peenems jeb pildils, ar wiñcaduhu wezahm bañizas strahpeym, to wehl puidho ar to gohda uswahrdhu, ka eshoj apustulistas erixtes.

Dseeßmu ßwehtli Walkä
ta 21. Mai 1868.

Kur tohp dseedahts, tur warr mist bes breesmas
Nikneem laudim naw nekahdas dseesmas.

Schiller.

Jaunības laiks irz zilwežībai seedu laiks un seedu laikā iktāris, arri putnīšch sarrīnā hawu mēldinu wiſldams preezajahs par ūanu radditaju ūas tam dzījibūn u preezīgu garru devis, kā tad mehš zilweži buhām nošumt un nepregeatē ūam mums paldees Deewam weshliba un preezīgs gars irraid, un wehl ihpečti muhšu jaunība, tas seedu laita? — Muhšu mībla Wid-ſemme tad nu Latweeſhu jaunīkai preechī wehl ne ilgeem gadbeem, iktāris ūanās draudēlēs un aprīmētōs ūabedrojahs us jauku tſhetrvbalīgu dsee- dažhanu, un kahdi 4. goddi jau irz, tad ikgadda pēbdīga muškaras ūwehtu deenā, kahda, preechī ūam tau nospreestā weetā, woi kahda pilſchta jeb muščha, kā par prohvi: Dillōs, Baundis, Ruh-jene, Latweeſhu dseehmu ūwehtlus ūwinneja.

Ta tad nu arri schogadd' vēhdīga wassaras
swehku deend, tai 21. Maiji tappe schee dseefmu
swehku Walka swimmet, us to tabs Wallas kre-
ises dseedatajus beedribas no dseefmu komitejas
preeschnekeem bij mihligi usazinatas, un tabs
dseefmas, turras lohpā dseebamas, wissahn bee-
dribahm jau laika bij isdallitas. Pee scheem
dseefmu swehkuem nehma dallibū 7. beedribas,
un prohti: Wallas seminar - kohlas jaumelli,
Wallas Wahz - un Latweeskhu dseedatajus beedri-
bas, Tritatees, Smiltenes, Chrgemes un Chmeles
draubhes dseedatajus beedribas. Ohra wassaras
swehku deena pulksten 6. pebz pufsdeenas wissi
dseedataji, lībds 170 bij Walka sanabuchi un
pulksten 7. walkara wissas beedribas, latra ar
fanu farrogi gabja no draubhes kohlas, tur pa-
preelsh bij sapuljezuschees, us leelo staifas vil-
febias muusses sahki, tur zu general-prohves dse-
dachana tappa noturreta; par dseefmuwaddoni
wissahn beedribahm lohpā bij Wallas draubhes
kohlemeisters un chrgelneets Sihle tungus un ihis
nihrs ar fanu scheinigzu un willu garru un is-
mamigu rohlu ichohs gandrihs pahrisnts dse-
datajus, tas wehl nelad lohpā nebij dseedaduschi,
ta pratta waddiht fa teesham bij jabrinhahs un
japregajahs. Pebz veigtas dseefmu prohves
dewahs wissi dseedataji us teem no swehku kom-
itejas mihligi erikiteem naks-lohrtkeem, tur
gan latrs no dseedatajeem ar jaufahn dohnahn
un prezijahs firbi us nahtamu swehku deenu
faldo meead emiaga.

Öhra rihtu pamohdīscheem, itt mihligi un jautli
haulte pre kāldragm debbekshm atspīdeja, itt kā
buhti arri fataisjupees us šo īnektu deenu;
dabba sawas wisskāstalas drabnās bij tehrpuces
un dīshyneekli prezajahs un gamileja. — Svechtlu
deena bij us diwahni dalkhni dallita: preeskus-
pusdeenas gorrīg konzerts bašnīza un pērpus-
deenas laizigs konzerts falkumōs, Luggachu mah-
zitaja muīsdas meičhā. Kad tohna pulkstens
10 apsitta, tad garrigu konzertu eejwannija; pa-
paši pirmo dīseefmu, to spēhīgi un īvarrigu
Luttera tīzibas dīseefmu "Deens kungs ir
muhsu stipra pils" wiſsi dīedatāji kohpā no-
dīseadja weenbalši lihdi ar preekschpēhli un
paawoddičhami us ehrgelehm no Luggachu draud-
ies kohlmeistera Ulder, pehž tam dīseadja gan
us vihreeschu balsim gan us jautli tohri daſcha-
djas jaunas, spēhīgus un īvarrigas dīseefmas-
no Gaydon, Händel, Beethoven un Mendelssohn,
arri seminaristi Klausing un Krausting un gabbalis
us ehrgelehm spēhīja, kas itt jautli kāmneja.
Zai gan pūststreichas stundas pagajha kamehr
konzerts bij pabeigts, tamehr klausītējēm tas
slaisi gaucihi iſti gažja. Ta no konzertes ee-
nuhku nauda bij jau eeprekkli pa Widsemmes
kohlmeistru atraitnu lahdei atwehleta.

Pulkstens weena tappa wiſſi dſeedataji us
puisdeemu aizinati wezzä nūſſes ſahle, kur trihs
leeli garri galdi bij uſlahti. Starp wehra
leekameen weſteem bij dſeſim ſwechtlu kommitte
preekhneci zeen. brugga leelkungs v. Heu-
tern un zeen. Waltas mahzitais Otto; arri wehl-
leelkungs J. v. Sivers no Raudeſmuſchias, v.
Grote no Rahgermuſchias, mahzitais Heerwagen
no Gaijenes, rabſkungs Dahlberg un t. j. pr.
Pežz iſtas luſgithanas, ko zeen. mahzitais Otto
noturejta, fehdahs wiſſi preezigi pee galda.
Wehlaſti kahds Triftaks draudhs dſeed, beedris
pažeblahs un turreja iſtu rumnu par ſcho ſwechtlu
luſghmibus un preeku, un weſſelibu uſſeſhre us
to ſaweneſchanoħs un hadraudefchanoħs wiſſu ſħe
hanahſe. Pežz noturretas rumnas weena us
ſcho ſwechtlu deenu iħpaſhi riħmetha dſeſima tiſla
dſeedata, us to pažiſtama mlebju: "Broħti
ſehħiħatees pee galda," un kas ta' flanneja:

1. Pawassars nu jaunki smejahs Atmohduscha pausale,
Dseefmu skanna, putku imarschā,
Preekös wiss nu ganvile.
 2. Arri muhsu kohris atfann,
Kruhtis mums atspirdsina,
Preeks nu muhsu ūidis rohdahs
Dseefmu skannu mohdina.
 3. Wiss tas pawassaras jaukums
Aisrahda us plaujamu,
Kur taħs raiſes un taħs puhles,
Atroħd faru labbunu.
 4. Ta tħad lai nu muħu preeli,
Sphekkus mums atmohdina,
Ka mums darbojetes drof-čhi,
Dfihwi tee eepreċina.

Schi dseehma, diwās wallodās, pa Wahjisti
un Latwissi dseedata wisseem furdis pazilloja, aiss-
rahdama us to saiti, las abbas tautas jozcesdhati
saweno. Beidioht wehl daschas rumnas tifka
turretas un wesselitas usdertas.

Pulksten 4. pehž pūsdeenas nostahjabs wissi
pseedataju lohri pee rahutuhjscha, pehž tahs jau
magrak nospreefas kabrtas schabdā wiħże: papreelsch
gahja weens muſita lohris, tad seminaristi,
Waltas Latweelchi, Trifates, Ħygemes, Ħywels,
Waltas pihseħas un Smiltenes lohri; zeen
brugga leelkunġs von Reutern un Waltas mah-
itajis Otto, ta preeħxnefi buhdami gahja pa-
preelsch. Ar wehzinadameem farrogeem un
iustiġu muſiti gahja wiſs tas pseedataju pulst
po diweem libdahha fastabdinati, tatri fareewem
farrogeem no pakkalas; no dauds tuhktoschein
il-iveeem, gan piſħekneem un femmes laudibm
paawadditi us Luggasħu mahitaja muisħas me-
sħieku. Kur u s'mukku platska bii ħwarrha komiċ-
ċiex.

teja ustaiñjuñ preelch dseedatajeem tañdu luktu
no dehleem, ta wiss tur warreja wiñu fastab-
tees; klaustajeem bij appaelsja bentj falitti
preelch sehedchanas, tur jo jauti to dseedaßchanu
warreja klaustees.

Bet pirms esahakšu par scheem svekleem
taħlaq runnajt, man japeciumm weens goħda-vihrs,
fas arri pee scheem svekleem daliib u nehma un
zaur furru schee sveħki dabbiu jaħsu iħstu sveb-
tibu un jaħnumu; fhijs goħda-vihrs irr tas-
muhsu libid schimmgis bikkala teħros Ullmann
no Pehterburgas, fas im arri stary kluuħi-
jaem bij nofseħħees. Gandriji wiċċa Latweeħu
tauta schee weżżejj firmu teħrov posib, kad ar nu
ne mesejgi, bet toħmejx garra, proħi zaur wiċċa
neapniżżejjtu tħallix-xaqqa, un ruhperħam u preekħ
Latweeħu tautas, tai tik dauds derriġus rakustus
un graħmatas sagħħadams.

Kad dseadataji bij us taks luktas noslajusjches, pepechi wijsur klujs palitsa, un zeen. brugga leelstungs v. Neuterni schobs svechtus ceftahdams rumu turreja, ihfös wahrdos istjah- sidams, ka arri no augstas wadditjanas ta atwohleishana dohta sche dseefmu svechtus svechtis, un patieids tem dicedatajeem un winnu waddoneem par to, ka winnu par wijsas dseefmu svechta komitejas preelschneu iswohlejuschi. Savu rumu beidisi, winch wijspirns muhi augstam schehligam Rungam un Keiseram weffe- libu wehledams „Urrab“ istauza un fur daubt tuhtstoich balvis libdi cefritta, un wijsi dseadataji tohpä to Kreewu tautas dseefmu „Drews sargi Keiseru“ nodseedaja.

Nu tappa dseedatas daschas dseefmas, kā: „Schi irr ta Kunga deen!“ un „Beedri lai ar preeku fahfam!“ un pa starpahn runnas turretas no furhram zeen. mahzitaja Otto un seminar direktora Zimse funga runnas ihpafchi peeminnemas; jo zen. mahzitais Otto fawd runna israbdija, kā schodeen weenam tautas behrnam dñimfhanas deena jaivhettijo, un schis tautas behrens ehoj ūtē tautas iwehtli, dseemu iwehtli, kur tapat Wehejers kā fennelis kohpā prezgojabs, un kas esloht uskattami par tautas faremehnchas un afshelchanas iwehtkeem un t. j. pr. Un furram itt ihpafchi par to japatiezotes, kad tas tik taht nahvis lä mehs schabdu iwehtus war-ram swinneht? Wennam wihrum to patciziba nahkabs un prohti tam audsinataju audsinatajam, muhsu zen. seminardirektor Zimse fungam, un tadeht lai schis wihrs dñihwo iwehtis. Bebz wesse libas webleshanas un „Urrah“ faukchanas arri Zimse lungs ustahpa us luttas isteikdams kā schim ween nepeenahkotees tas gohds pee scheen iwehtkeem, bet zen. mahzitajam Otto, kas jau fenn bij us to dohmajis un zil winna spehla bijis, par to gahdajis kā schē dseemu iwehtli taptu iwehtiti. Pa starpahn tiffa no wijsiem lohreem kohpā wehl daschas dseefmas dseebatas kā „Mans teblos irr teblos zettineels“, „Kas tew meschs tu staistais ūls“ un „No pašča Deeva lihgiimiba mums dohta“; arri latris kohris se wijschi daschas jaukas dseefmas wišwairal pa latvisti dseedaja, kā „Pee uppes wehlas leiju,“ „Deens iwehti Widsemui“: „Mehs stahwam stipra beediebā!“ un t. j. pr. Wehl daschas wese libas tappe usdertas, zen. mahz. Otto us brugga leelkunga von Neutern un aumeisters Hinze us konzertes dseedatas un dseedatas wese libu un wehl wairak; wiſas runnas tē isteikt par daudz garri isnahsta. Bet wiſas lauschu pults kluſſu palikla, kad kohlimeisters Rafting wezzam firmam bihstapa tehwan Ullmann wesse libu webleja, peeminnedams kā schis tehos par Latveeschu tautu gahdajis un t. j. pr., wiſas tas leels lauschu pults as gaileveschanu „Urrah“ fauza. Wezgais firmais tehos no fama lehn krebsti pagelblabs un farvu patcizibū isteja ihsos bet swarrigōs wahrdōs, peeminnedams kā arweeni Latveeschu tautu mihtojis un par winnu gahdajis un taggab wehl weenu, Latveeschem derrigu, arhombtu dohmojost kslolst. Miss hii dñusti

firdi aisgrahbti, daschās azzis mirdseja askaras un
swehtki bij sawu augstaku galla-mehrki aissnee-
guschi.

Beidsoht, wakkara pulkstens $\frac{1}{2}9$. tad jau
faule taifijahs us no-eeschanu, nodseedaja wissi
kohpā to dseefmu „Lai Deewu wissi lihds,” un
nu dseedataji taifijahs no swehtku platscha us
pilsfehtu eet, tad nodseedaja wehl pee biskapa
tehwa Ullmann mahjas „Mahz af debbezs tehtih“
un pec rahtuhšcha ſchirkadamēes to dseefmu „Nu
ar Deewu draugi, brahli“, un tad rohkas zits zit-
tam ſneegdami atwaddijahs un kātris us ſawahm
mahjahm dewahs.

Teefcham irr japreezajahs par to, ka ſhee
ſwehtki tik jaufi un preezigi tappa noſwehti; wiſ-
ſeem bij preeks firdi, nekur newarreja manniht
pahrgalwibu, dumjibu jeb chwerjehlibu, wissi, ta-
pat Wahzeetis ka Latweetis, Kreewis woi Iggau-
nis, wihrs woi ſeewa, wezs woi jauns, wiſſeem
tas weenigs preeks un tahs paſchas dohmas firdi;
tas preeks us jaufu dſeedaschanu un ſaweenofchanu.

Shee Latweefchu tautas ſwehtki irr ar jaunu
kohzimu lihdsinajami, kas neſenn cedehſtihts un
kas, ka zerram us preekſchu ſallohs, ſeedehs un
auglus neſſihs; tad arri par ſihmi ſu wezzi tum-
ſchi mahntizzigi laiki pagahjuſchi un gaifma wiſ-
ſur aust un isplehſchahs. Lai Deewis dohtu ka
us preekſchu ſchohs tautas ſwehtkus warretum jo
pilnigaki ſwehtih, tad munis wiſſeem laime un
preeks ſeltu. —

D. Berkau.

duris, wiñwairaf at koka aifgreeschamo. Weenas wed istabā, otras
peeletekamajā kambari. Schis kambars der ari par klehti, ja naw
ibyashas ekhas preelsh tam. Istabā ee-ejot, kriht tuhlit azis leela
krähns, kas gandribi tresh datu no wiñas ruhmes aishem. Kun
tahda nan no ibyashha muhneeka muhreta (kas ari til' reti re-
dhamis). tur tad winu Leischi poishi no mahleem fasifuchi.
Schahda krähns taifschana pawisam sawada, un buhs man jaap-
rakta. Tai weeta, tur krähns teek buhweta us valikteem akmena
pamateem, usbuhwē no balkeem krähnei grunti. Us schahs faleek
dehlus, un usber mahlus, arween fahidami, tifdaudi, lamehr kräh-
nes plabna angstumu fahnees. Nu faktauj malku til daudz un tahd-
wihsé, fa krähnes eekhpuses leelumu grib taifsh. Ap scho ber at-
kal mahlus, aplaistidami un fahidami, lamehr krähns gatana. Bee
malfas peelaich uguri; jaur no netik ween eekhpusū tulshu pataifa,
ber ari krähni isschahwe. —

Krahfnei blaūs reds tapat no mahleem fassstu benki. Schis der netik ween vreelsh abras uslikshanas, maissi zepot, bet ari seemā, kad negaki mahju eddīshwotaji, kam filums miblsh un kas tadehk leen u krahins guleht, vreelsh pakahyschanahs; ja ari, kad zitir ruhmes now, preechsh gulchunas. — Gar istabas feenahm reds us krahgijshem no dehleem faktautas gultas. Saimmeeka gulta pee logo, kur ari pašha taisits faines galds. Us logo netruhsh krushtiasch ar Pestitaja bildi (krischus). Ja eegahjejs wehl labi grīb azis puheht, tad ari eeranga, ka gar logu feenas aplipinatas ar toti raibi mahletahm sveht-bildehm, tuzas veiždi pehkt no aptahrt statigadameem andelmaameem, kas tik ar tahuu bilshu un daidždasduu necku pahrdoschanu pees- teek un sawu maissi pelna. Pa wisu istabu walda seemā tunksiba; wašarā, kad gaifsha faule, vreelsh logeem preechshkarami newajag, jo faulei now til dauds ruhmes, kur status waretu yahr dauds istabā laist. Krahfni kuringajot duhmi eet ištabā, jeb — ja jau sainmeeks lepnis — pa zaur greestiem išmuherlu flursteni, uñ behnireem. No balkeem išbuhwetä pakahfne reds daudsreis behrnuus un — fiwenus. — Preechsh sehedshanas reds istabā pašha taisitus kehblisčus. Kaudu skapi reti ween eeranga, kas tad ari it til no dehleem pašha taisitus.

Peeleekajamá kambari stahw jaimneeck drahnu-lahde, tuusas mee-
stelos desgan no Wahzeefhu amatneecem pirk dabu; tad ehdeena trah-
jumi, pee seenas plauktös, fa: seeri, gala, peena-podi. — un-
dsurnus. Schibs ihpachí tamdeht, jaewehro, ka jaimneeze jeb mahju
seewas seidenees wakara nelad ne eet gulch nemalvighas. Mat satra
faww reiss, tad newairak gahischi mesidu filkenecem.

(Turpmak beiguməs.)

Kad dandsbalsiga dseedaschana Widsemē fahkufehs.

Preeksh kahdeem 8 gadeem Nihgas zeitungas bij lasams, ka daubhalsfiga dseedaßhana papreeksh Igaundi, kahdi 20 gadi atyakat, zehluſehs zaur baron v. R., kas semneeku behrnus sawâ muisjha ſafanjis un tad — ja man naw peemirjees — ar pijolehm roka, bes nekahdas ſkolas- mazibas, teem preeksha spheledans, leelus korus no Händeln un ziteme meifstereem eemahzijis. Pehz ta laika tad Latweeshi ari ofte fahluſhi ar foreem puſtetees. Ta J. v. S. — To lectu pahſknöt, newareju kluſu geest; bija japharhda, ka Widsemes Latweefchi pirmos folus sphehruschi.

Scho gadu bij vafchds Latv. rafstads pahra weetäc lafams, ja daudsbalsfiga dseedadchana ap 1843. g. fahkufehs. Tas buhtu ap te laiku, kad pirmee seminaristi laudis isgahja, — un ta tad nahktos semi-naram tas gods. Bet nepareisi. Teesa gan, ka ap 1843. g. wihrus-foori wehl fahkufs, un weens kreetnis Widz. dr. Stolneistars, kas daudz ar jaukteem foreem bij puhejees, man reissi prasija, kas efot otrajc tenors un otra boze, jo lkhds schim gluschi labi ar weenu peetukufchi. Daudsbalsfigi jaukti foori starp Widzemes Latveesmabij ap 1843. g. gluschi weza leeta, kam wezuma-schime warbuht toreis fawus 30 g. veerahdija. Daudzis alfigi jaukti foori fahkufs ar frihwes-fkolahm, jo ta preefsch 50 g. scha laiska draudses-fkolas mehds nosaukt. Ap 1830. g. winas jau fchur un tur bija usectamas. Bet weena draudse bija Widzeme, kur jau preefsch 70 g. atradabs neween draudses-fkola preefsch viukahm, bet ihyaacha frihwes-fkola preefsch meitenehm. Schi draudse bij Rauua. Rauua draudsei preenahkhs tas gods, ja wina bija ta pirma, kur "us fchid" dieedvia. Fo to, vats behrns buhdams jau 1822. a. bikkhes=invikches

— muti applehtis — dīredej. Iki ilgi preeksh ta laika? — lai pat to ziti wezaki wihri stahsta. Gluschi labi atminu, ka ap 1830. g. gabalis no Haydnu: „Die sieben Worte des Erlöser's“ leelajā peektdeenā, un 1831. g. bībheles-fwehtks Hāndēfa „Alesluja“ un „Zeenīgs ir tas jehrs“ dieedajahm. Tee bija gabali no oratorijuma, kas no ahrenes draudzes-skolai atlezhā, jo ik gadus Raunas mahzītājs Langemījs, skolmeistars J. Gaicke, lībds ar Straupes mahzītāju, wezo Sakalauskū, un Jaunmelku freileku skolu, fāwā starpā mehds nosfeedaht weenu tahdu pilnīgu oratorijumu.

Ihpaschi driketu koru-grahmatu to laiktu nebij, — nabagi skolmeistari ncfpehja cenahktees, bet zaur noraksteem dabuja weens no otra, kas bij wajadfigs. Tahdā wihs no Raunas isgahja kori un dseedaishana us abi Peebalgahm, us Dschrbeni, Straupi, Trifati, Araischeem un Walmeern. Tahdus korus daschā draudē dseedaipūchi ari pa mahjhym, kahsas fanahkužhi, bes ehrgeil pavadiſchanas. Es atgabdinaju: Tas ir tas wejsars, kas sagrausch, tos alkins kalmus puschu laisch u. t. pr. Skolas wehrtibü mehrija pee koru dseedaishanas un ſtaiftas rafliſchanas. Ta nopushejabs daschs draudēs skolmeiftars fuhrus fweedrus illeedams, lai warenu pa godam pastabweht bibbeles - fwehltobs ar fvarigu koru dseedaishanu. Bet ne wiſi pelniju pateizibu; jo tahdi gruhī kori, kur ihpaschi weens balsz pebz otra usuen un nolaifch, fautiaeem paliku neſa protami. To peddihwoja ihpaschi tai draudē, kur pebz beigteem Deewa wahrddeem bañuzas pehlmelderu mahzitaju luhdfa, fazidami: Jeenigs tehws, netaujat skolmeiftareem ta ahwitees ar tahdu dseedaishanu, ka fchodeen. — Mihi pehlmelderu, waj tad nedseedaajo to paſchu koru, ko Rauna jau fen dseed? — Nu, ko nu Rauna! tur jau wiſs no fwehta gara!

Tahdā leelā godā stahweja Raunas draudse, bašnija un škola. Newaru astaht nepeeminejīs tos goda-wihns, zaur ko Rauna toreis zitām draudēlm tīk taħlu bija preeksfā. Dīri bagat Alīgħas fan-torissi, Kleins un Zukurbekeris, gandri ħi wijsas muixċa ta' kispehlé bija noxpiktus-fa. Par maiji un darbu gaħdadami, wixi ustaħha ja' 2 zukura- un 2 papibha - fabrikas, b-t gaismas dehl ari 2 fkihwes-sklolas. Tee garigi stradnekk bi mahżitaji Langewiġa, teħwos un dehls, un skolmeistars J. Gauci, wiċċi trieb wihi ar-leelħam dahnwaħħam no Deewa bagatig i-fwejtiti. Braħħu-draudse kopu dweħheles face-sħanu agi un weħlu, paċċi Raunenechhi brauza tuwu un taħbi ar-żmalkeem auddekkem un dixxah, dabuja redieħ pafauless labo un kreis-pu, tomebr mats palisa tukħiġi kā bijis, wahjas semes dehl. Bet bagataks par wifseem jutahs Rauneneets bħibbej s-fwejtlos. Kas ween warjeġa, tas- tad brauza u Raunu, jo taħdu koru un taħdu spexxjigu Deewa wahrdi to laiku nekkur nedidreja, kā Rauna no Langewiġa, Safalauka un Kibera, kas zeeti kopu turejha s-ġopu s-fwejtlos i-fwejtita.

Atjewischki no Rauñas man wehl japeemiu weena weeta Widsemē, kur jau preeksch 1830. g. teizama draudses-skola lihds ar daudisbal-figu dseedatdanu atradahs, un no kureenes daschi skolmeistari un daschi wehl isho labu deen dseedami tori, kā: Wissfyzigais u. z., pa Widsemē ispliehtahs. Ta bija Krimulda, kur ta laika mahitajās, whelaki wiensem vashstams sen, bissas Ulmanis, slavenā un fawadā wihsē rukpejahs par draudses lablakhfchanu.

Lai ūha laiksi dīshīwi labaki favrastu, ne kā to pee jaunem tau-dim redsam, tad pagahjužchi laiki japañūst. Lai nedomajam, ka ar mums nu pat wiss jaukums eežahkhs, un lai nebrauzam pa zeleem, kas kā nederigi jau sen atnesti, tad finas jalaka no ūtmgāweem, kas deenas faršumu ijsjetuschi. Ta-deht luhdu tos zeenigs školas tehnus, kas wezaki var mani, lai pañneedi rassids neween ūtshmejumus par gadeem un foreem, bet ari par daschu behdigu un preezigu peedshwojumu pee daudsbalsigas dsee-dashanas, un lai to data wehl ūho gadu, — zitadi war buht par užku!

U. to es ihpafchi usluhdsu tos fungus: Rathminderi W. Peebalgå, Ulpe J. Peebalgå, Lutz Araishds Schweb. Ruhjené un. Inselbergs Leeleré. J. 3.

J. Walmeera.

Pehdigā laikā ir muhšu kreisē trihs draudēs-kungi, kā arī muhšu pilsečas skolu inspektors, turēcēs vagastā waldīshanas uzaizinājuši daļiņu uztīt vee treīzās floies ezerīteskanas muhšu kreisīstola-